

## بانكى زانىارى بابەتى ئاستەنگەكانى فېربوونى ئەكادىمى

---

پ / ھۆى لاوازى فېربوون چىيە؟

وہلام: لاوازى گشتى لە توانای عەقلى، ھەروەھا ھۆى بۆماوھى (ورائىة) پېش و دوای لە دايكبوون.

پ / ھۆى ئاستەنگەكانى فېربوون چىيە؟

وہلام: كەموكوورپىيەكى ئەركدارىيە لە كۆئەندامى ناوھندى دەمار، ئەم ھۆيانەش بە شىوھىيەكى تەواو چارەسەر ناكړين، بەلكو تەنھا بە چارەسەر كړدى پەروەردەيى كەم دەكړينەوہ.

پ / ھۆى دواكەوتنى خویندن چىيە؟

وہلام: پشنگويخستن لە لايەن خيزانەوہ – نازھەلگرتنى زۆر – كيشە خيزانيەكان – ھەژارى – ھەلومەرجى ژينگەيى وەكو راوہستان و پەككەوتنى خویندن بە ھۆى بوومەلەرزەو لافاو – ھەلومەرجى كۆمەلايەتى، زۆربوونى ژمارەى قوتابيان لە ناو پۆلى خویندن.

پ / ھۆى ئاستەنگى فېربوون چىيە؟

وہلام: بوونى كەموكوورپى جەستەيى يان ھەستەوہرى ياخود عەقلى يان كۆمەلايەتى، دەبنە ماىەى روودانى كەموكوورپى لە فېربوون، وپراى ھەموو ھەولەكان.

پ / ھۆى شلەژانى فېربوون چىيە؟

وہلام: تىكچوون لە كۆئەندامى دەمار، كە دەگەرپتەوہ بۆ جياوازى جيناتى بۆماوھىيى يان تووشبوونى مېشك ياخود تىكچوون لە مېشك لە كاتى لە دايكبوون، ياخود بېبەشبوونى ھەستەوہرى (الحرمان الحسى) يان كەموكوورپى خۆراك.

پ / ھۆی ئاستەنگەکانی فیربوونی خویندەنەوہ لە رووی ھۆکارەکانی دەمارە  
ئەرکدارییەکان (العوامل العصبية الوظيفية) چییە؟

وہلام : ئەو بەستەرە دەمارانەیی (الوصلات العصبية) کە نیوان چاو و ھەر یەکە لە  
ناوەندەکانی بیستن و بینین لە مێشک پیکەوہ دەبەستنەوہ ، کەموورپی و ناتەواویان  
تێدایە ، بۆیە دەبیئتە ھۆی روودانی سستی لە پرۆسەیی ئامادەکاریی بیستن و  
ئامادەکاریی بینین ، ئەمەش دەبیئتە مایەیی روودانی کیشە لە پەبەردن و درکپیکردنی  
بیستن و بینین ، کەوا دەکات بینین نائاسایی بیئت.

پ / ھۆی ئاستەنگەکانی فیربوونی خویندەنەوہ لە رووی ھۆکارە دەروونییەکانەوہ  
چیئە؟

وہلام : (3) خالەو لە مەلزەمەدایە.

پ / ھۆی روودانی ئاستەنگەکانی فیربوونی خویندەنەوہ لە رووی ئەو ھۆکارە  
ژینگەبیانەیی دەگەرپینەوہ بۆ ھۆی پزیشکی چین؟

وہلام : کەموکورپییەکی دەماریی ئەرکدارییە (خلل وظيفی عصبی) تووشی مێشک  
دەبیئت و ھۆیەکەیشی دەگەرپیتەوہ بۆ ھۆی دەرەکی چ لە کاتی یاخود لە دوای لە  
دایکبوون ، وەکو کەمی (O<sub>2</sub>) واتە ئۆکسجین لە کاتی لە دایکبوون ، خنکانی کاتی  
پەتی ناوک (الحبل السرى) ، لە دایکبوونی پێشوەختە ، دوای لە دایکبوونیش وەکو  
بۆ نمونە: تووشبوون و بەرکەوتنی سەر ، وەکو کەوتن لە شوینیکی بەرز ، یان  
بەرکەوتنی سەر بە شتیکی رەق.

پ / ھۆی ئاستەنگەکانی نووسین لە لایەنی عەقڵی و مەعریفییەوہ چیئە ؟  
وہلام / 3 خالە لە مەلزەمەکە ھەیەو لەبەر دەکریت.

پ / ھۆی ئاستەنگەکانی نووسین لە لایەنی نیورۆسایکۆلۆژییەوہ چیئە؟  
وہلام :

1. شلەژان و تیکچوونی سیستەمی بیستن لە مێشک ، کار دەکاتە سەر درکپیکردنی  
بیستن و دەبیئتە ھۆی پەبەردن و درکپیکردنی دەنگەکان ، درکپیکردنیکی شیواو

(مشوش) و ئەمەش دەبیتە ھۆی روودانی شلەژانی جیاوازیی بیستن، که ئەمەش دەبیتە ھۆی نووسین بە شیۆهیهکی ھەلەو نادروست.

2. تیکچوونی پلی لاجانگی چهپی میشک (تلف الفص الصدغی الایسر)، دەبیتە مایه‌ی شلەژانی شیکردنه‌وه‌ی دهنگه‌کان و پیکهینانی و نووسین و له‌به‌رکردنی وشه‌کان و دووباره‌گه‌راندنه‌وه‌یان (استرجاعها) به شیۆهیهکی یهک له دوا‌ی یهک (بشکل متتابع).

پ / نیشانه‌کانی لاوازی شاره‌زایی (اللام) له بنه‌ماکانی مه‌عریفه‌ی بیرکاری چییه؟

وه‌لام: .....

پ / جیاوازی له نیوان ئاسته‌نگه‌کانی فی‌ربوون و سستی فی‌ربوون و دواکه‌وتنی خویندن له‌مانه‌ی خواره‌وه‌دا چییه؟

وه‌لام:

- تهنه‌ها ھۆیه‌کانی. (وه‌لامه‌که‌ی له مه‌لزومه‌که‌یه). (الأسباب فقط)
- ئەو خزمه‌تگوزارییانه‌ی پیشکەشی ده‌کات. (الخدمات المقدمة).
- به‌ده‌سته‌هینانی خویندن (التحصیل الدراسي).
- دیارده‌ره‌فتارییه‌کان. (المظاهر السلوكية).

پ / جیاوازی نیوان ئاسته‌نگی فی‌ربوون و شلەژانی فی‌ربوون چییه؟

وه‌لام: وه‌لام له مه‌لزومه‌یه.

پ / جیاوازی نیوان ئاسته‌نگه‌کانی فی‌ربوون و ئاسته‌نگی فی‌رکردن چییه؟

وه‌لام: وه‌لام له مه‌لزومه‌یه.

پ / جیاوازی نیوان ئاسته‌نگه‌کانی فی‌ربوون و شلەژانی فی‌ربوون چییه؟

وه‌لام: وه‌لام له مه‌لزومه‌یه.

پ / جیاوازی نیوان خویندنه‌وه‌ی بیده‌نگ (الصامته) و خویندنه‌وه‌ی به‌ده‌نگ (الجهريه) چییه؟

وهلام: وهلام له مه لزمه مه يه.

پ / جياوازي نيوان ئاستهنگه كاني خويندنه وهى دهنگى (القراءه الصوتية) و ئاستهنگه كاني خويندنه وهى ئاگايى به چاو (القراءة البصرية الانتباهية) چييه؟

وهلام : وهلامه كهى له مه لزمه مه كه يه.

پ / جياوازي نيوان ئاستهنگه كاني نووسين و ئاستهنگى ده رپرین (صعوبة التعبير) به نووسين چييه؟

وهلام : وهلامه كهى له مه لزمه مه كه يه.

پ / نيشانه كاني ئاستهنگى خويندنه وهى تيكه لاو كامانه؟

وهلام : .....

پ / جياوازي نيوان شله ژانى دركپيكردى بينينى شوينى (اضطراب الادراك البصرى المکانى) و يادگه ي بينين له ئاستهنگه كاني نووسيندا چييه؟  
وهلام:

– شله ژانى دركپيكردى بينين ده بيته هوى فير نه بوونى نووسينى پيته سه ربه خوكان (الحروف المنفصلة) و بونيانانى پيته كان له رووى ريخستنيانه وه له ناو يهك وشه و ئاستهنگى بينينى شيوهى وشه وهكو گشت (ككل).

– يادگه ي بينين بريتييه له ئاستهنگى گه راندنه وهو دووباره به ره مه يتانه وهى پيته كان و وشه كان له يادگه ، ده كرى تيبينى ئه مه ش بكرت كاتى مندال زنجيره يهك له و پيتانه پيكد هينييت كه وه بيري دينه وه (سيتذكرها).

پ / هوى شله ژانى دركپيكردى بينينى شوينى (الادراك البصرى المکانى) له ئاستهنگه كاني نووسيندا چييه؟

وهلام: هه مان وهلامى پرسيارى پيشووه.

پ / هوى ئاستهنگه كاني بيركارى (الرياضيات) له لايه نى بايولوژييه وه چييه؟

**وهلام:** كه موكوورپي له ناوچه‌ي لاجانگ (المنطقة الصدغية) ي كاسه‌ي سه‌ر (الجمجمة) له پشتي چاو و سه‌ره‌وه‌ي ، هه‌روه‌ها كه موكوورپي له ناوه‌نده دياريكراوه‌كاني ميشك كه به‌رپرسيارن له كرداره‌كاني بيركاري.